

Üniversite Öğrencilerinin Çevre Sorunlarına Olan İlgisinin Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma

Öğr.Gör.Uğur Eyidiker¹

Öğr.Gör.Emel Poyraz²

¹Kırklareli Üniversitesi, Babaeski Meslek Yüksekokulu, Yönetim ve Organizasyon Bölümü,
ugur.eyidiker@klu.edu.tr

²Kırklareli Üniversitesi, Babaeski Meslek Yüksekokulu, Yönetim ve Organizasyon Bölümü,
emel.cinar@klu.edu.tr

Özet: Bu çalışmada amaç üniversite öğrencilerinin çevre sorunlarına olan ilgisini ortaya koymaktır. Bu amaçla anket çalışmasıyla birincil verilere dayalı olarak gerçekleştirilen araştırma sunulmuştur. Araştırmanın evrenini Kırklareli Üniversitesi Babaeski Meslek Yüksekokulu öğrencileri oluşturmaktadır. Bu kapsamda, tesadüfi örnekleme yoluna başvurulmuş öğrenciler rastgele seçilmiştir. Toplam 303 anket değerlendirmeye uygun bulunarak SPSS analizi yapılmıştır. Böylece üniversite öğrencilerinin çevre sorunlarına olan ilgisi ortaya konmaya çalışılarak elde edilen bulgular değerlendirilmiştir. Bulgularda, gençlerin çevre kirliliğine ve doğayı korumaya karşı duyarlı oldukları ama basit tedbirleri almada ve uygulamada yetersiz oldukları görülmüştür.

Araştırmanın sonucunda üniversite öğrencilerinin çevre sorunlarına olan ilgisi incelenmiş olup, bazı kişisel özelliklere göre öğrencilerin çevre duyarlılıkları arasında farklılıkların bulunduğu, öğrencilerin genel olarak çevre sorunlarına dair farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Çevre, Çevre Sorunları, Öğrenci, Üniversite.

Abstract: The aim of this study was to clarify the interest of university students in environmental problems. For this purpose, based on primary data from a survey conducted research were presented. Kırklareli universe of the study consisted of students Babaeski Vocational School. In this context, referring to the way the students were randomly selected random sampling. A total of 303 are deemed appropriate SPSS for evaluation, normal distribution test performed. Thus, perspectives on the lives of college students by working to reveal the findings are evaluated.

As a result of the research, it was observed that the environmental damage of the university students was investigated, the differences between the environmental sensitivities of the students according to some personal characteristics and the students' awareness levels about the environmental problems in general.

Key Words: Environment, Environmental problems, Students, University

GİRİŞ

Çevre insanların ve diğer canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde oldukları fiziki, biyolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel ortamdır. Bu ortamın oluşması insanın doğa ile olan mücadelesi sonucu şekillenebilmektedir. Bu mücadelede doğa ilk zamanlarda hakim bir güce sahipken zamanla insanoğlu doğayı tahakküm altına almayı başarabilmiştir. Bu güç mücadelesiyle birlikte kökeni çok eskiye dayanan çevre sorunları ile karşılaşılması mümkün olabilmektedir. Önceleri sadece kirlenme olarak algılanan çevre sorunları 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren insanlı tehdit eden sorunlar haline gelmişlerdir. Bu zamandan itibaren etkileri giderek artarak büyük boyutlara ulaşmıştır(GÖRMEZ, 2015: 1). Son yıllarda dünyada olan iklim değişiklikleri, sıcaklıkların artması, buzulların erimesi, fırtınalar ve doğal bitki örtüsünün değişim göstermesi uluslararası alanda birçok ülkenin beraber hareket etmesini sağlamış, çevreyi tehdit eden bu tarz durumlar uluslararası sorun olarak sayılmaktan çok, küresel sorunlar olarak kabul edilmiştir (BAYKAL ve BAYKAL, 2008: 2)

20. yüzyılda kentleşmenin hızının artması, kentleşmenin beraberinde getirdiği nüfus birikim süreçleri insanın doğa ile ilişkilerinin de yer aldığı ekosistem içinde birtakım olumsuzluklara yol açmıştır. Kentlerin kendine özgü yaşam tarzıyla birlikte nüfusun artan oranda besin, ulaşım, üretim, tüketim ihtiyaçlarının artması, sanayileşme ve teknolojik ilerlemenin yarattığı sorunlar çevre sorunları olarak adlandırılarak güncel hale gelmişlerdir. Doğal ve insan elinden çıkmış yapay çevrenin korunması fikri bu sorunları diğer önemli sorunlar içine sokmuştur(KELEŞ, 2015: 627). Çevre sorunlarının temelinde doğal halde bulunan

bir yapının bir kirleticiden kaynaklanan bir kirlilik ile bozulması yatmaktadır. Çevre kirliliği, canlı varlıkları etkileyen dış etmenlerin çevrenin ahengini bozması olarak tanımlanmaktadır. Çevre kirliliğinin en önemli kaynakları endüstriyel, kentsel ve tarımsal faaliyetlerden oluşmaktadır(ÇINAR, 2013: V). Çevre sorunlarıyla uğraşan bilim adamları, bu sorunların kaynağında hızlı nüfus artışının, kentleşmenin, ana kentleşmenin, teknolojik ilerlemenin, sanayileşmenin ve ulaşım araçlarının sayı ve nitelik yönünden gelişmesinin yatmakta olduğu konusunda birleşmektedirler. Çevre sorunlarının tanımlanmasında iki yaklaşımdan söz edilebilir. Birincisi çağdaş toplumların yaşadıkları çevreyi kaçınılmaz olarak bozduğu düşünülmekte ve önlemek için buna neden olan olumsuz eğilimlerin ortadan kaldırılmasıdır. İkincisi ise çevre sorunlarını çağdaş toplumun gelişmesinin bir sonucu olarak görmemekte; akılcı eylem ve politikalarla bunun giderilebileceği savunulmaktadır(KELEŞ, 2015: 629).

1960'ların sonunda Batı toplumlarının çoğu öğrenci hareketleri ve diğer bazı hareketlerle çalkalanırken Barış Hareketleri, Anti- Nükleer Hareketler, Kadın hareketlerinin öne çıktığı görülebilmektedir. Önceleri sol siyasal yelpaze içerisinde yükselen eylem dalgası giderek toplumun tüm kesimlerini etkiler hale gelmiştir. Çevre ile ilgili araştırmaların yayımlanmasıyla bu eylemler ekolojik muhalefete dönüşmeye başlamıştır. Çevre sorunlarının boyutlarını göstermek açısından Roma Kulübünün "ekonomik Büyümenin Sınırları" isimli araştırması, 1972 Stockholm Konferansı önemli bir öneme sahiptir(GÖRMEZ, 2015: 58). Birleşmiş Milletler bünyesinde yapılan konferanslar, zirveler hazırlanan raporlar kitle iletişim araçlarının da etkisiyle çevre sorunlarına karşı olan algıyı değiştirebilmektedir. İnsanlar çevre sorunlarıyla daha fazla karşılaştıkları için sorunlar karşısında önlem almak konusunda daha istekli hale gelebilmektedirler. 1970'lerden sonra önemli çevre sorunlarıyla karşılaşan dünya ülkeleri geçmişin muhasebesini yapmak zorunda kalmış ve sınır tanımaz bir biçimde insanlığı tehdit eden boyutlara ulaşan çevre sorunları karşısında, bu sorunun üstesinden tek başlarına gelemeyeceklerini anlamışlardır. Yaşanan gelişmeler çevre politikalarının oluşturulmasına zemin hazırlamıştır(BOZKURT, 2013: 1). Türkiye doğanın kirlenmesi sorunlarıyla, çok kısa bir süreden beri karşılaşmakta ve kamuoyu çevre bilincine henüz tam anlamıyla varamamış gözükmektedir. Konuya ilk kez III. Beş Yıllık Kalkınma Planında yer ayrılmıştır. Başbakanlığa bağlı TÜBİTAK ve DPT'den başka Enerji ve Tabii Kaynaklar, Tarım, Çevre ve Şehircilik, Orman ve Su İşleri Bakanlıklarıyla yerel yönetimler kendilerine yasayla verilmiş çeşitli yetkilere sahiptirler(KELEŞ, 2015: 637)

Çevre ile ilgili sorunların çözümü etkin bir şekilde planlama ve yönetimden geçmektedir. Çevre yönetimi sürecinde, çevre konusunda bilinçlenmiş ve önemli ölçüde örgütlenmiş duyarlı bir halk topluluğunun varlığı gerekmektedir. Gelişmiş ülkelerde sıkça rastlanan Green Peace, Sierra Club ve Friends of Earth gibi çok üyesi bulunan çevre örgütlerinin yarattığı toplumsal baskı bu ülkelerde çevre yönetimine halk tarafından katılımı arttırmıştır. Çevre duyarlılığı ve algısı düşük toplumlarda çevre ile ilgili karar alma mekanizmalarına katılım düşük düzeyde kalmaktadır(BOZKURT, 2013: 155). Çevre Yönetimi doğal kaynaklarla-ihtiyaçlar, üretimle-tüketim, nüfus artışıyla-sürdürülebilir büyüme, dengeli kalkınmayla-yatırım etkinliği, İstihdamla-ış barışı arasındaki çelişkileri kaldırdığı ölçüde başarılı olacaktır(KARABIÇAK ve ARMAĞAN, 2004: 215) Halk katılımının ne boyutta olduğunu bilinebilmesi ve çevre yönetiminde halkın ne beklediğinin belirlenebilmesi için bunun ölçülmesi gerekmektedir. Özellikle Üniversite öğrencilerinin toplum içindeki dinamik yapısı düşünüldüğünde, algı boyutlarının ölçülmesi gelecek kuşakların yaşamları, çevre duyarlılıkları ve etkin bir çevre yönetiminin ortaya konması bakımından bir fırsat olabilmektedir.

Araştırmanın amacı

Bu araştırmanın amacı, Kırklareli Üniversitesi Babaeski Meslek Yüksekokulunda eğitim görmekte olan öğrencilerin çevre sorunlarına olan ilgisini ortaya koymaktır.

Araştırma Yöntemi

Bu araştırmanın modeli tarama model olarak belirlenmiş ve nicel verilerin toplanması amacıyla Çevresel Tutum Ölçeği kullanılmıştır (Berberoğlu ve Tosunoğlu, 1995). Tarama modeli araştırmalar, ilgilenilen ve araştırılmak istenen problemin mevcut varolan durumunu ortaya koymaya yöneliktir (Karasar, 2012; Fraenkel, WallenandHyun, 2012). Araştırmada Berberoğlu ve Tosunoğlu (1995) tarafından üniversite

öğrencilerinin çevresel tutumlarını belirlemek amacıyla geliştirilmiş 21 maddeli “Çevresel Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek beşli likert tipi bir ölçektir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 21, en yüksek puan ise 105’tir. Ölçek değerlendirmesinde; olumlu maddelerde 5: Kesinlikle Katılıyorum, 4:Katılıyorum, 3: Kararsızım, 2: Katılmıyorum, 1: Kesinlikle Katılmıyorum şeklinde hesaplanmış, olumsuz maddeler ise tersine çevrilerek, 1: Kesinlikle Katılıyorum, 2:Katılıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılmıyorum, 5: Kesinlikle Katılmıyorum şeklinde değerlendirilmiştir (Berberoğlu ve Tosunoğlu, 1995). Bunun yanında öğrencilerin demografik özelliklerinin ve çevre konularına yönelik ilgi ve eğitim bilgilerinin sorulduğu sorular da çalışmaya dâhil edilmiş olup araştırmada ölçeğin Cronbach’s Alphadeğeri 0.61 bulunmuştur.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Kırklareli Üniversitesi Babaeski Meslek Yüksekokulunda eğitim görmekte olan öğrenciler(n:589) oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında tesadüfî örnekleme yoluna gidilmiş; dağıtılan toplam 310 adet anket formlarından yapılan inceleme sonucu 303 adet anket değerlendirmeye alınmıştır. Babaeski Meslek Yüksekokulunda kayıtlı öğrenci sayısı uyarınca $(303/589= 0,51)$ 0,51 örneklemin ana kitleyi temsil oranı olarak hesaplanmıştır. Anketlerin geri dönüş oranı $(303/310=0,977)$ yaklaşık olarak %98’dir. Böylece araştırmanın örneklemi 303 kişiden oluşmuştur.

Araştırmanın Bulguları

Ankete katılan toplam 303 katılımcıdan alınan yanıtlar tablolar halinde aşağıda sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırmaya Katılanların Demografik Özelliklerinin Dağılımları

Cinsiyet	Frekanslar	Yüzdeler (%)	Yaş Grupları	Frekanslar	Yüzdeler (%)
Bay	124	40,9	17-20	216	71,3
Bayan	179	59,1	21-25	84	27,7
Toplam	303	100	26-35	3	1,0
Sınıfı	Frekanslar	Yüzdeler (%)	Toplam	303	100,0
Birinci Sınıf	184	60,7	Okuduğu Bölüm	Frekanslar	Yüzdeler (%)
İkinci Sınıf	119	39,3	Bankacılık ve Sigortacılık	137	45,2
Toplam	303	100	Yerel Yönetimler	72	23,8
Gelir Grupları (TL)	Frekanslar	Yüzdeler (%)	Büro Yön. ve Yön. Asist.	23	7,6
1200-1500	74	24,4	Dış Ticaret	27	8,9
1501-1999	49	16,2	İşletme Yönetimi	23	7,6
2000-2999	123	40,6	Çağrı Merkezi Hizmetleri	21	6,9
3000 ve üzeri	57	18,8	Toplam	303	100,0
Toplam	303	100,0			

Yapılan araştırma sonuçlarının düzenlendiği ilk tabloda katılımcıların demografik bilgilerine yer verilmiştir. Araştırma evreninin %40,9’u bay , %59,1’i bayan katılımcılardan oluştuğu görülmektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğu 17-20 yaş aralığında yer alırken, en az katılımcı yoğunluğu 26-35 yaş aralığında yer almaktadır. Araştırma evreninin üniversite olduğu göz önüne alındığında katılımcı yaş aralığının düşük çıkmasının beklenen bir sonuç olduğu söylenebilir. Katılımcıların %60,7’si birinci sınıf öğrencilerinden oluşurken %39,3’ü ise son sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Anket katılımcılarının neredeyse yarısına yakını (%45,2) Bankacılık ve Sigortacılık bölümü öğrencilerinden meydana gelmektedir. Bu durumu etkileyen faktörü Bankacılık ve Sigortacılık bölümünün, Babaeski M.Y.O. bünyesinde eğitim-öğretim faaliyetlerine devam etmekte olan bölümler arasında en fazla öğrenci sayısına sahip bölüm oluşu ile açıklamak mümkündür. Katılımcılar arasında en az yoğunluk ise %6,9 oranı

ile Çağrı Merkezi Hizmetleri bölümüne aittir. Sırasıyla onu %7,6 ile İşletme Yönetimi ve Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı bölümleri , %8,9 ile Dış Ticaret bölümü ve %23,8 oranı ile Yerel Yönetimler bölümü takip etmektedir. Öğrenci sayısının nispeten daha düşük olmasına rağmen Yerel Yönetimler bölümü öğrencilerinin katılımının daha yüksek olmasında, ilgili bölümde “kent ve çevre sorunları” gibi çevresel duyarlılığı artırmaya yönelik derslerin okutulmasının etkili olduğu söylenebilir. Katılımcıların gelir düzeyine bakıldığında ise %40,6 ile en yüksek oran 2000-2999 tl aralığına aitken en düşük oran ise %16,2 oranı ile 1501-1999 tl aralığına ait olduğu görülmektedir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde, Babaeski Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin, çevre sorunlarına yönelik tutumlarının, çeşitli değişkenler açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için frekans dağılımları, ortalama, standart sapma, Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Araştırma verilerinin normal dağılım gösterip göstermediğinin belirlenmesi için Kolmogrov-Simironov normal dağılım testi yapılmıştır. K.S. normal dağılım testine göre verilerin normal dağılmadığı görülmektedir. Bu nedenle hipotez testlerinde parametrik olmayan testler kullanılmıştır.

Tablo 2.Çevresel Tutum Ölçeği Maddeleri Frekans ve Yüzde Dağılımı

İFADELER	Kesinlikle Katılıyor	Katılıyor	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	\bar{X}	S.S.	K.S.	p
1.Türkiye’de desteklenmesi gereken daha önemli projeler olduğu halde; Dünya Bankası’nın hava kirliliğini ölçme projelerini desteklemesi gereksizdir.	9,2	16,8	21,5	40,3	12,2	3,29	1,16	4,41	0,00
2.Konut ve iş yerlerinde doğal gaz kullanmanın hava kirliliği sorununun çözümüne bir katkısı olamaz.	7,9	13,9	22,1	39,9	16,2	3,43	1,15	4,39	0,00
3.Ozon tabakasındaki incelme tüm insanları tehdit etmektedir.	51,5	27,1	9,6	5,9	5,9	1,88	1,17	5,01	0,00
4.Ozon tabakasına zarar veren, teknoloji ürünlerinin protesto edildiği toplantılar düzenlenmelidir	24,4	39,9	18,5	9,2	7,9	2,36	1,18	4,61	0,00
5.Deniz, akarsu ve göllerin kirlendiği haberleri abartılıdır.	3,0	8,3	10,2	47,9	30,7	3,95	1,00	5,31	0,00
6.Büyük kentlerdeki içme suları, evlerde su filtreleri kullanmayı gerektirecek kadar kirlenmiştir.	41,6	33,3	17,5	4,0	3,6	1,95	1,04	4,09	0,00
7.Güneyde bazı sahillerde görülen deniz kaplumbağalarını koruma çabaları boş işlerle uğraşmaktır	1,3	5,3	13,2	38,6	41,6	4,14	0,93	4,22	0,00
8.Türkiye’nin çölleşme sorunu yoktur	3,3	12,5	26,4	36,3	21,5	3,60	1,06	3,91	0,00
9.İnsanların temiz havaya olan ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için, kentlerin yakınlarında bulunan ormanlık alanlara küçük konutlar yapmaları özendirilmelidir	11,2	19,1	17,2	26,7	25,7	3,37	1,35	3,59	0,00
10.Hava, su ve toprak tükenmeyen kaynaklardır.	9,9	16,8	15,2	37,6	20,5	3,42	1,26	4,50	0,00
11.Nükleer deneme yapan, hangi ülke olursa olsun protesto edilmelidir.	30,4	26,7	27,1	9,2	6,6	2,35	1,19	3,25	0,00
12.Hızlı nüfus artışı ciddi bir çevre sorunudur.	30,0	34,3	19,1	11,6	5,0	2,27	1,15	4,11	0,00
13.Geri kalmış ülkelerdeki beslenme yetersizliği, çevre sorunlarının bir sonucudur	18,5	32,3	26,4	17,5	5,3	2,59	1,13	3,59	0,00

14.Yerlere çöp atan ya da tükürenlere müdahale edilmelidir.	54,8	29,4	3,3	4,3	8,3	1,82	1,21	5,19	0,00
15.Gecekondulaşma bir çevre sorunu değildir.	5,3	12,2	21,1	37,3	24,1	3,63	1,13	4,23	0,00
16.Çevre koruma fikri, gelişmekte olan ülkelerin kalkınmasını önlemek için Batılılar tarafından uydurulmuştur	4,6	7,3	28,1	37,0	23,1	3,67	1,05	3,91	0,00
17.Çevre sorunlarına duyarlı olunması, bir ülkenin kalkınmasını engellemez.	36,6	26,7	14,9	14,5	7,3	2,29	1,29	3,87	0,00
18.Çevreci grupların ortaya çıkışı, çevreyi korumaktan çok, arkadaş edinme ihtiyacından kaynaklanmaktadır.	6,3	15,5	20,8	32,7	24,8	3,54	1,20	3,89	0,00
19.Ülkelerin, kendi doğal kaynaklarını istedikleri gibi kullanmalarına Birleşmiş Milletler dahil, hiç bir kurum yada kuruluş karışmamalıdır.	22,8	17,5	23,1	23,8	12,9	2,86	1,35	2,89	0,00
20.Gazete; dergi ve televizyonlarda çevre ile ilgili programlara, daha çok yer verilmelidir	32,0	38,0	7,9	12,9	9,2	2,29	1,29	5,04	0,00
21.Ülkeler, çevre sorunlarını çözmek için Çevre Bakanlıklarını kurmalıdır	43,6	42,2	7,9	3,6	2,6	1,80	0,93	4,71	0,00

Tablo 2 verilerinden öğrencilerin Çevresel Tutum ölçeğine verdikleri cevaplardan en fazla ve en az önem verdikleri maddeler ortaya çıkmaktadır. Buna göre;

Tablo 3.Öğrencilerin Çevresel Tutum Ölçeğinde En Yüksek Puan Aldıkları Maddeler

Madde No	En Yüksek Puan Alınan Üç Madde	Ortalama
7	Güneyde bazı sahillerde görülen deniz kaplumbağalarını koruma çabaları boş işlerle uğraşmaktır	4,14
5	Deniz, akarsu ve göllerin kirlendiği haberleri abartılıdır.	3,95
16	Çevre koruma fikri, gelişmekte olan ülkelerin kalkınmasını önlemek için Batılılar tarafından uydurulmuştur	3,67

Tablo 4.Öğrencilerin Çevresel Tutum Ölçeğinde En Düşük Puan Aldıkları Maddeler

Madde No	En Düşük Puan Alınan Üç Madde	Ortalama
21	Ülkeler, çevre sorunlarını çözmek için Çevre Bakanlıklarını kurmalıdır	1,80
14	Yerlere çöp atan ya da tükürenlere müdahale edilmelidir.	1,82
3	Ozon tabakasındaki incelme tüm insanları tehdit etmektedir.	1,88

Tablo 4 incelendiğinde anket katılımcılarının özellikle günlük hayatla ilgili 14.Madde ile gündelik tartışmalarda sıklıkça yer bulan 21.madde ve gündemden güne küresel gündemde sıklıkla duyduğumuz 3.maddelerde daha fazla hassas oldukları görülmektedir. Tablo 5 verilerine göre ise öğrencilerin ülkesel bazda ifade edilen 7. Ve 5.maddeler ile çevre korumanın gelişmekte olan ülkelerin kalkınmasını önlemek adına batılılar tarafından uydurulduğunu belirten cevapların diğer cevaplara oranla daha düşük düzeyde kaldığı görülmektedir.

Tablo 5. Çevresel Tutum Ölçeği Soruları ile Cinsiyet Değişkeninin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Test Statistics ^a (cinsiyet)						
	Mann-Whitney U	Wilcoxon W	Z	*p	\bar{X} (bayan)	\bar{X} (bay)	toplam
1.Türkiye’de desteklenmesi gereken daha önemli projeler olduğu halde; Dünya Bankası’nın hava kirliliğini ölçme projelerini desteklemesi gereksizdir.	8707,5	16457,5	-3,33	0,001	3,49	3,02	3,29
6.Büyük kentlerdeki içme suları, evlerde su filtreleri kullanmayı gerektirecek kadar kirlenmiştir.	9424	25534	-2,37	0,018	1,84	2,10	1,95
8.Türkiye’nin çölleşme sorunu yoktur	8422	16172	-3,72	0,000	3,79	3,32	3,60
14.Yerlere çöp atan ya da tükürenlere müdahale edilmelidir.	8520,5	24630,5	-3,82	0,000	1,65	2,06	1,82
16.Çevre koruma fikri, gelişmekte olan ülkelerin kalkınmasını önlemek için Batılılar tarafından uydurulmuştur	9095	16845	-2,79	0,005	3,83	3,43	3,67
18.Çevreci grupların ortaya çıkışı, çevreyi korumaktan çok, arkadaş edinme ihtiyacından kaynaklanmaktadır.	8560	16310	-3,50	0,000	3,75	3,24	3,54

* (p < 0,05) istatistikî olarak anlamlı farklılıklar mevcuttur.

Tablo 5 verileri incelendiğinde bay ve bayan öğrencilerin görüşlerinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur (p<0,05). Katılımcıların verdiği cevaplara bakıldığında;1.nci,8.nci,16.ncı ve 18.nci sorularda bayan öğrencilerin katılım düzeyi daha düşük iken, 6.ncı ve 14.ncü sorularda ise erkek öğrencilerin katılım düzeyinin daha düşük olduğu görülmüştür. Bayan öğrencilerin çevre kirliliğinin önlenmesi ve çevreyi kirletenlere müdahale edilmesi; böylelikle çevrenin korunması fikirlerine erkek öğrencilerden daha yüksek düzeyde katılım gösterdiği söylenebilir.

Tablo 6.Çevresel Tutum Ölçeği Soruları ile Sınıf Değişkeninin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Test Statistics ^a (sınıf)						
	Mann-Whitney U	Wilcoxon W	Z	*p	\bar{X} (I.sınıf)	\bar{X} (II.sınıf)	toplam
8.Türkiye’nin çölleşme sorunu yoktur	8936,5	25956,5	-2,81	0,005	3,46	3,82	3,60
12.Hızlı nüfus artışı ciddi bir çevre sorunudur.	9252	16392	-2,37	0,018	2,38	2,11	2,27
21.Ülkeler, çevre sorunlarını çözmek için Çevre Bakanlıklarını kurmalıdır	8864,5	16004,5	-3,05	0,002	1,92	1,61	1,80

* (p < 0,05) istatistikî olarak anlamlı farklılıklar mevcuttur.

Tablo 6 verileri incelendiğinde birinci ve ikinci sınıf öğrencileri arasında Türkiye’nin çölleşme sorunu olduğu; ilaveten hızlı nüfus artışının bir çevre sorunu olduğu ve bu sorunu çözmek için Çevre Bakanlıklarının kurulması gerekliliği fikirlerinde yoğunluk olduğu söylenebilir. “Türkiye’nin çölleşme sorunu yoktur” görüşüne birinci sınıf öğrencileri daha yoğun katılım gösterirken, “Hızlı nüfus artışı ciddi bir çevre sorunudur” ve “Ülkeler, çevre sorunlarını çözmek için Çevre Bakanlıklarını kurmalıdır” görüşlerine ikinci sınıf öğrencilerinin daha yoğun katılım gösterdiği söylenebilir.

Tablo 7.Çevresel Tutum Ölçeği Soruları ile Yaş Değişkeninin Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Test Statistics ^{a,b} (yaş grupları)						
	Chi-Square	*p	\bar{X} (17-20 yaş arası)	\bar{X} (21-25 yaş arası)	\bar{X} (26-35 yaş arası)	toplama
2.Konut ve iş yerlerinde doğalgaz kullanmanın hava kirliliği sorununun çözümüne bir katkısı olamaz.	6,636	0,036	3,50	3,20	4,33	3,43
8.Türkiye'nin çölleşme sorunu yoktur	9,012	0,011	3,50	3,85	4,33	3,60
11.Nükleer deneme yapan, hangi ülke olursa olsun protesto edilmelidir.	6,359	0,042	2,44	2,12	2,00	2,35

* (p < 0,05) istatistikî olarak anlamlı farklılıklar mevcuttur.

Tablo 7 verileri incelendiğinde anket katılımcılarının ülkemizde çölleşme sorunu olduğu düşündüğü ve nükleer deneme yapan hangi ülke olursa olsun protesto edilmesi gerektiği fikirleri konusunda yoğun katılım gözlenmektedir. Hem cinsiyet hem de yaş değişkenlerinde ülkemizde çölleşme sorununun olduğu hususunda gruplar arasında görüş birliğinden bahsetmek mümkündür.

Tablo 8.Çevresel Tutum Ölçeği Soruları ile Okudukları Bölüm Değişkeninin Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Test Statistics ^{a,b} (bölümü)									
	Chi-Square	*p.	\bar{X} Bankacılık ve Sigortacılık	\bar{X} Yerel Yönetimler	\bar{X} İşletme Yönetimi	\bar{X} Dış Ticaret	\bar{X} Büro Yön. Ve Yön.Asist.	\bar{X} Çağrı Merk.Hizmi	toplama
3.Ozon tabakasındaki incleme tüm insanları tehdit etmektedir.	15,81	0,007	2,04	1,75	1,39	1,93	1,30	2,38	1,88
4.Ozon tabakasına zarar veren, teknoloji ürünlerinin protesto edildiği toplantılar düzenlenmelidir	28,59	0,000	2,53	2,03	2,13	2,04	2,09	3,38	2,36
5.Deniz, akarsu ve göllerin kirlendiği haberleri abartılıdır.	14,67	0,012	3,96	3,99	4,22	3,30	4,17	4,05	3,95
6.Büyük kentlerdeki içme suları, evlerde su filtreleri kullanmayı gerektirecek	19,06	0,002	1,99	1,85	1,65	1,81	1,65	2,86	1,95

kadar kirlenmiştir.									
11.Nükleer deneme yapan, hangi ülke olursa olsun protesto edilmelidir.	17,82	0,00 3	2,67	2,00	2,09	2,22	2,09	2,19	2,35
12.Hızlı nüfus artışı ciddi bir çevre sorunudur.	22,98	0,00 0	2,60	1,86	1,91	2,15	2,09	2,29	2,27
13.Geri kalmış ülkelerdeki beslenme yetersizliği, çevre sorunlarının bir sonucudur	17,43	0,00 4	2,87	2,31	2,39	2,30	2,57	2,33	2,59
19.Ülkelerin, kendi doğal kaynaklarını istedikleri gibi kullanmalarına Birleşmiş Milletler dahil, hiç bir kurum yada kuruluş karışmamalıdır	33,57	0,00 0	3,13	2,78	2,00	2,30	2,26	3,76	2,86
20.Gazete; dergi ve televizyonlarda çevre ile ilgili programlara, daha çok yer verilmelidir	50,16	0,00 0	2,66	1,89	1,52	1,89	1,61	3,43	2,29
21.Ülkeler, çevre sorunlarını çözmek için Çevre Bakanlıklarını kurmalıdır	18,64	0,00 2	1,73	1,67	1,65	2,85	1,57	1,71	1,80

Tablo 8 verileri incelendiğinde anket katılımcılarının ilgili sorulara verdiği cevaplar neticesinde istatistiki anlamda farklılıklar mevcuttur. “Ozon tabakasındaki incelme tüm insanları tehdit etmektedir” görüşüne Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı bölümü öğrencileri en fazla katılımı gösterirken en düşük katılım çağrı merkezi hizmeti bölümü öğrencileri göstermektedir. “Ozon tabakasına zarar veren, teknoloji ürünlerinin protesto edildiği toplantılar düzenlenmelidir” görüşü için ise en yoğun katılım Yerel Yönetimler; en düşük katılım ise çağrı merkezi hizmeti bölümü öğrencilerine aittir. “Büyük kentlerdeki içme suları, evlerde su filtreleri kullanmayı gerektirecek kadar kirlenmiştir” görüşünde diğer dört bölüm öğrencileri arasında görüş yakınlığı varken çağrı merkezi hizmeti öğrencileri daha düşük katılım göstermektedir.

Tablo 9.Çevresel Tutum Ölçeği Soruları ile Gelir Grubu Değişkeninin Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Test Statistics ^{a,b} (gelir grubu)							
	Chi-Square	*p	\bar{x} 1200- 1500 arası	\bar{x} 1501- 1999 arası	\bar{x} 2000- 2999 arası	\bar{x} 3000 ve üzeri	Toplam
14.Yerlere çöp atan ya da tükürenlere müdahale edilmelidir.	11,423	0,010	1,41	2,43	1,85	1,75	1,82
20.Gazete; dergi ve televizyonlarda çevre ile ilgili programlara, daha çok yer verilmelidir	10,953	0,012	1,84	2,37	2,54	2,28	2,29

Tablo 9 verileri incelendiğinde daha düşük gelir grubunda yer alan katılımcıların Yerlere çöp atan ya da tükürenlere müdahale edilmesi gerektiği fikrinde yoğunlaştığı görülmektedir. Gazete; dergi ve televizyonlarda çevre ile ilgili programlara, daha çok yer verilmelidir görüşü için ise en yoğun katılım en düşük gelir grubunda(1200-1500tl), en düşük katılım ise 2000-2999tl gelir grubunda görülmektedir.

SONUÇ

Yapılan çalışma ile amaçlanan üniversite öğrencilerinin çevre sorunlarını algılayışına ilişkin bulgulara ulaşabilmektedir. Ulaşılan bulgular değerlendirilerek birtakım sonuçlara ulaşılmıştır. Bu sonuçlarla üniversite öğrencilerinin çevre ve çevre sorunlarına ilişkin bilgileri ölçülerek, çevre sorunlarına ilişkin algıları ve ilgileri ölçülmeye çalışılmıştır.

Çevre ve çevre sorunlarına ilişkin haberlerin kitle iletişim araçlarında yer alması bu olguların bilinirliğini arttırabilmektedir. Yapılan bu çalışmada bu bilinirlik düzeyi ölçülmeye çalışılmıştır. Geleceğin anne, baba ve iş gücünü oluşturacak üniversite öğrencilerinin çevre algılarını ve duyarlılıklarını ölçebilmek önem arz etmektedir. Çevre sorunlarının etkilerinin uzun yıllar devam edebileceği düşünüldüğünde önemli bir örnekleme teşkil etmektedirler. Araştırmanın katılımcılarının demografik özelliklerine bakıldığında bayan öğrencilerin daha fazla olduğu görülmektedir. Katılımcıların gelir durumunun orta gelir grubuna yakın olduğu söylenebilir. 17-20 yaş aralığında olan katılımcılar ozon tabakasının incelmesinin insanlığı tehdit eden önemli bir sorun olarak gördüğü gözlemlenebilmektedirler. Ozon tabakasının incelmesinin en büyük sorunlardan biri olarak görülmesinde kitle iletişim araçlarındaki haberlerin ve çevre sorunları denince genellikle ilk sıralarda bu sorunla karşılaşılması olabilir. Üniversite öğrencileri büyük bir oranda yere çöpe atanların ve tükürenlerin uyarılması gerektiğine de inanmaktadırlar. Böylece çevre sorunları karşısında aktif bir tutum sergilenmesini istedikleri düşünülebilir. Deniz, göl ve akarsuların kirlendiği ile ilgili haberlerin abartılmadığı konusunda çoğunlukla olumlu görüş bildiren katılımcılar, çoğunlukla nükleer deneme yapan ülkelerde protesto edilmesini istemektedirler. Çevre ile ilgili projelerin desteklenmesini isteyen katılımcılar, kaynakların tükenmesinin farkında oldukları görülebilmektedir. Çevre sorunlarına karşı önlem alınmasının da çoğunlukla gelişmeyi etkilemeyeceği görüşünde oldukları gözlemlenebilmektedir. Çevre sorunlarının herkesi ilgilendirdiğini belirten katılımcılar büyük şehirlerde çevre sorunlarının daha da arttığının farkında oldukları anlaşılabilmektedir. Ülkelerin çevre sorunları ile mücadele için çevre bakanlığı kurulması fikrini büyük çoğunlukla destekledikleri görülebilmektedir.

Çevre sorunları günümüzde küresel hale gelmiştir. Sınır tanımayan çevre sorunları ülkeleri hazırlıksız yakalayabilmektedir. Dünyada çevre sorunlarıyla etkili bir biçimde mücadele edilebilmesi için öncelikli çevre sorunlarına neden olan algının değişmesi gerekmektedir. Bu algının değişebilmesi için çevre sorunlarına olan bilincin ve bilginin ne oranda olduğunun ölçülmesi gerekmektedir. Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin ilgisi ölçülmeye çalışılmıştır. Öğrencilerin çevre sorunlarına olan algılarının yüksek olduğu görülebilmektedir. Çevre sorunlarına karşı aktif bir mücadele ile örgütlenmenin varlığına

inandıkları anlaşılabilir. Çevre sorunlarının herkesi ilgilendiren bir yapıya dönüştüğünün farkında olduğu sonucuna varılabilmektedir.

KAYNAKÇA

- Baykal H. ve Baykal T.(2008). Küreselleşen Dünya’da Çevre Sorunları. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 5(9). (2-4)
- Berberoğlu, G. ve Tosunoğlu, C.(1995). Exploratory and confirmatory factor analyses of an environmental attitude scale (EAS) for Turkish university students. Journal of Environmental Education, 26 (3): 40–44.
- Bozkurt Y.(2013). Çevre Sorunları ve Politikaları. Ekin Yay.Bursa
- Çabuk B. ve Karacaoğlu C.(2003). Üniversite Öğrencilerinin Çevre Duyarlılıklarının İncelenmesi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi. 36(1-2).(190-193)
- Çınar Ö.(2013).Çevre Kirliliği ve Kontrolü. Nobel Yay. Ankara
- Genç M. Ve Genç T.(2013).Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Çevreye Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi. Asya Öğretim Dergisi. 1(1). (9-19)
- Görmez K.(2015).Çevre Sorunları. Nobel Yay.Ankara
- Gül F.(2013). İnsan-Doğa İlişkisi Bağlamında Çevre Sorunları ve Felsefe. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Sayı:14. (17-21)
- Kanbak A.(2015).Üniversite Öğrencilerinin Çevresel Tutum ve Davranışları: Farklı Değişkenler Arasından Kocaeli Üniversitesi Örneği. KOSBED. Sayı:30. (77-90)
- Karabıçak M., ve Armağan R.(2004). Çevre Sorunlarının Ortaya Çıkış Süreci, Çevre Yönetiminin Temelleri ve Ekonomik Etkileri. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi. 9(2).(203-228).
- Keleş R.(2015).Kentleşme Politikası. İmge Kitabevi, Ankara.
- Oğuz D., Çakıcı I. ve Kavas S.(2011).Yüksek Öğretimde Öğrencilerin Çevre Bilinci. SDÜ Orman Fakültesi Dergisi. Sayı:12.(34-39)
- Özden D.Ö. ve Özden M.(2015). Çevre Sorunlarına İlişkin Öğrenci Çizimlerinin İncelenmesi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı:37. (1-20)
- Özdemir O.,Yıldız A.,Ocaktan E. Ve Sarışen Ö.(2004).Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Çevre Sorunları Konusundaki Farkındalık ve Duyarlılıkları. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası. 57(3).(117-127)
- Sezer H.N. ve Gümüştepe H.(Kasım 2016). MYO Öğrencilerinin Çevre Sorunlarına Bakışı. ISEM2016,3.Uluslararası Çevre ve Ahlak Sempozyumu. Antalya
- Sezer Ö.(Eylül 2007).Küresel Konferanslar ve Çevre Sorunları: Çevre Kalkınma ve Etik Açısından Eleştirel Bir Değerlendirme. Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi,(ICANAS 38). Ankara
- Taştepe T. ve Aral N.(2014).Üniversite Öğrencilerinin Çevresel Bilgi ve Tutumlarının İncelenmesi. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi.3(4). (143-148)